

פרשת משפטים
שקלים
גליון 328
תשפ"א

משנת חכמים
מיתורמם של רבותינו

מרבנים בשמחה | הרב יצחק ד'ק

בימים טרופים אלו שאנו עדים למאמר הפסוק: ופחדת לילה ויומם. בכל בוקר אנו אומרים מי יתן ערב לשמועה נוספת על טרגדיה שפוקדת את עמנו, עד כדי קהות חושים (שזהו מכה נוספת) עד שאין קולנו נשמע. נהיינו אפתיים למראה עינינו ולמשמע אזננו, משל אומרים מה כבר ניתן לעשות? ומהנהנים בראשנו. ואומרים רק להמשיך ולהתפלל.

במקרים רפואיים אנו מתנערים מידית ומגישים יד לעזרה כל אחד ואחד ביכולתו, מי להסיע מלווה למשמרת בבי"ח, ומי לבשל ולשלוח למשפחה שאחד מהם מאושפז, מי כעמך ישראל, אשרינו.

האם חשבנו על המחלה הסמויה כביכול הזקוקה בדחיות לרפואת הנפש, מבלי להגיע למרכזי הרפואה עם חבילת מזון ופרכים, ומבלי להצטייד בחומר רפואי פיזי. יש בידינו אוצר ענק של חומר ייחודי חומר רפואי מדרגה ראשונה שהשפעתו מידית ותועלתו מי ישורנה.

נכון להיום, הטיפול במקרים פסיכולוגים/פסיכיאטרים עלה משמעותית מתחילת הקורונה. (עפ"י המחקרים מתוך מכון עמיר לפסיכותרפיה: הקבוצה הפגיעה ביותר באוכלוסיית המובטלים, שעלתה בחדות מאז תחילת המשבר, היא אנשים שאינם מועסקים 6 חודשים או יותר, כך לפי סקר נרחב של גאלופ. בקרב מובטלים לאורך יותר משנה, 20% דיווחו שהם מתמודדים עם דיכאון ומטופלים פסיכולוגית או פסיכיאטרית.) וגם בינו מסתובבים כמה וכמה עם "חבילה" לא מטופלת. כמובן שהפתרונות שהם מציעים רחוקים מדרך התורה, אבל, אכן בדין יש לנו טיפול בדוק ומנוסה שכל אחד ואחד מאתנו יכול לקחת בו חלק ולהצליח, משל' י"ב כ"ה "דאגה בלב איש ישחנה" יומא עה. רבי אמי ורבי אסי חד אמר ישחנה מדעתו וחד אמר ישחנה לאחרים ופירש"י "ודבר טוב שיחמנו תבירו ישמח את הדאגה ע"כ. ומה נפלאים דברי רבותנו תענית כ"ב ע"א.

רבי ברוקא חזאה הוה שכיח בשוקא דבי לפט הוה שכיח אליהו גביה א"ל אינא בהאי שוקא בר עלמא דאתי א"ל לא אדהכי והכי אתו הנך תרי אתי א"ל הנך נמי בני עלמא דאתי ניהו אזל לגבייהו אמר להו מאי עובדיכו אמרו ליה אינשי בדוחי אן מבדחינן עציבי אי נמי כי חזינן בי תרי דאית להו תיגרא בהדייהו טרחינן ועבדינן להו שלמא:

לסיכום רבותי. כל אחד ואחד יכול לסייע לרפיפי השכן והחבר וכו' כל אחד ואחד לפום חורפי, ויפה שעה אחת קודם, בהצלחה.

ונזכה כולנו למשננס אדר מרבנים בשמחה.

אשר תשים בפניהם' - בפני כל אחד ואחד הרה"ג רבי אברהם לוגאסי שליט"א

הנלווים לעצם המשפט כמו הנגיעה, הקרבה והשוחד שהם דקים מאד כמבואר באריכות במסכת כתובות דף קה' הם רק מהחכמה האלוקית ולא מהשכל האנושי.

הגמרא בבב' דף קעה: אומרת הרוצה להחכים יעסוק בדיני ממונות שאין לך מקצוע בתורה יותר מהן. ובספר בן יהודה כאן כתב שהמילה מקצוע הם גם אותיות צועקים וגם אותיות עוקצים שבג"א שבאים לדין אינו דומה לאדם שבא לשאול על איסור והיתר וז"ל מעשה באחד שדן עם חברו לפני הדיין וחייבו הדיין מאה דינרים והתחיל לצעוק ככרוכיא על חיוב זה שחייבו הדיין אמר לו הדיין אם הייתה שואל ממני על חמץ שהיה לך בספינה בפסח ואתה לא מכרת אותו כפי הדין והייתי מורה לך שאסור והוא שווה אלפיים דינרים ודנתי שתזרוק אותו לים אם הייתי צעוק על הדיו הזה שפסקתי לך או אם הייתי מקבלו בשתיקה אמר לו לא הייתי צועק והייתי מקבלו בשתיקה וזורקו לים. אמר לו אם כן למה אתה צועק על מאה דינרים שחייבתי אותך בהם אמר לו החמץ הלך לאיבוד ולא הרוויח אותו אדם ממני כדי שאתקנא בו וגם עוד לא נצחני אדם בו לכן הייתי מקבל הדין בשתיקה אך חיוב זה הרוויח

נח אין להם שום השגה כלל ולא נצטוו יותר ממה ששכל האנושי יכול להבין.

וראיתי בספר דרכי מוסר בפרשת יתרו ששאל על הפסוק וישמע יתרו פרש"י מה שמועה שמע ובה יציאת מצרים ומלחמת העמלק והקשה הרמב"ן שם וכי לא שמע על מעמד הר סיני מדוע המדרש לא ציין מעמד נשגב זה? ותיירץ הוא לקבלת התורה שהיא חכמה אלוקית אין לו לבן נח שום השגה ולכן לא בה לידי התפעלות גדולה כמו יציאת מצרים ומלחמת עמלק דלקבלת וידעת התורה צריך נשמת ישראל וקדושת ישראל ובלא זה אין השגה כלל.

בפרשת יתרו מציע יתרו למשה שימנה שרי אלפים שרי מאות ועשרות "והיה כל הדבר הגדול יביאו אליך וכל הדבר הקטן ישפטו הם" אבל כשמשא קיבל את הצעתו כתוב בפסוק את הדבר הקשה יביאו אל משה. אצל בן נח משפט גדול וקטן נמדד בסכום התביעה ואמר לו יתרו על סכומים קטנים ישפטו הם וכל הגדולים יביאו אליך אבל אצל משה אינו כן דין פרוטה כדון מאה יכול להיות משפט בסכומים גדולים אבל המשפט הוא קל ויכול להיות משפט על פרוטה או שתיים בין שתי אלמנות עניות שבהם יש מחלוקת בין "הקצות" לבין "הנתיות" וזה הדבר הקשה שיביאו אל משה. וכן הדברים

אלה המשפטים פר"שי "ואלה" מוסיף על הראשונים מה הראשונים מסיני אף אלו מסיני. וצריך עיון מה הייתה ההו"א שפרשת משפטים שהם דיני ממונות לא היו מסיני? כתב בתפארת ישראל בב"ב פרק י' משנה ח' אות פד וז"ל: שאין לך שום דבר מדיני התורה מאיסור והיתר שנתנה בו התורה רשות לשכל האנושי לעוף כפי כוחו לחתור ולחקור ולהחליט כפי הנראה בעיניו כמו בדיני ממונות שפתחה לו התורה בהם נחלה בלי מצרים וכו' ע"כ. וגם בני נח נצטוו על הדינים שהוא אחד משבע מצוות שנצטוו אלא שכאן ההבדל שבני נח נצטוו בדינים רק למען הסדר והמשטר ואין שום התערבות אלוקית בתוכן הדינים שלהם. אבל לעמ"י נתנו הדינים מהר סיני עם החכמה האלוקית שבה ואין אנו רשאים להוציא דינים משכלנו אלא רק לדמות מילתא למילתא למה שנתן לנו בהר סיני. שהרי בשכלנו הגבגב שבא במחבא עונשו קל יותר מהגזלן שבה בגלוי ומטיל אימה לפני מי שעומד לפניו אבל בחכמה האלוקית הוא הפוך וכן ההבדל בן גונב שור או שה וכדומה. ושכל אנוש לא יבין זאת כלל אלא שמאז היותנו לעם ונתנה לנו התורה נהיינו מסוגלים להבין ולהכיל עד כמה שדינו מגעת בחכמה האלוקית מה שאין כן בני

המשך בעמ' ד' <<<

לעילוי נשמת

הרב משה בן רחמים הנחם ז"ל ומרת רחל זינת בת אברהם ונזכר נאל ע"ה תורתה ת.נ.צ.ב.ה.

זמני היום - לאופק רבנים •

10:04	סוף תפילה	4:53	הדלקת נרות
11:54	תצות	6:24	נין החמה
5:23	סקיעה		סוזק"ש:
6:01	צאת השבת	8:24	מג"א
6:35	ר"ח	8:32	מג"א - 72
	ברכי נפשי	9:09	גרא

להערות ולמשלוח חומר לעורך
בפקס: 153-4-653-1 557

לתרומות והנצחות: 054-846-8706
וב'נדרים פלוס' קופת 'משנתה של תורה'

לקבלת העלון במייל: Mishnatar@gmail.com

משנת המוסר

מאירצו של מרן המשגיח צדיק"ל

"החכמה תחיה בעליה"

♦ האם אפשר לתבוע ממי שנוגד חסר כישירונו, שיהיה חכם + החכמים לא מתפעלים מהערצה של האנשים את מישהו, בעיני-ניהם הוא שום דבר ♦

עטרת הוד בדעת, כי הם יחבבו הדעת בעיני האנשים ויפארו אותה בחוכמתה". כשרואים חכמים, רואים שהחכמה זה דבר נחמד. הכרתי את החזון איש, הוא היה מלא בחכמה, **ראו שהחכמה זה דבר נחמד**. כשרואים את רבינו רואים את מה הכוונה 'ערומים יכתירו דעת'. אחד התלמידים מעיז ושואל: במה התבטא אצל החזון איש החכמה. המשגיח מהסס ועונה: זה שאלה קצרה ותשובה ארוכה, צריך לעשות שיעור מיוחד על זה. כדאי לאדם להיות חכם, כי הוא גורם תועלת לאחרים.

"שחן רעים לפני טובים ורשעים על שגרי צדיק" (י"ט)

פסוק זה הוא המשך לפסוק שלפניו. כי הערומים הם החכמים שמתפארים בחוכמתם, לא מתפעלים מכך שההמון מכבד את הרשעים ואינו מכיר בערכם, ואפילו שהרשעים נכבדים בעולם ודרכם צלחה, בעיני הטובים הם שפלים, כל חוזקם וכבודם בעיני הבריות, אינו משפיע במאומה בעיניהם. כל העולם מעביר אחד ואברהם מעביר אחד, **כל העולם יכול להעריך מישהו ובעיני הטובים הוא שום דבר**.

רבינו יונה מפרש את 'לפני טובים' - בעיני טובים, וכמו שכתוב 'וכשר הדבר לפני המלך' שהכוונה היא בעיני המלך.

"ורשעים על שגרי צדיק" - הרשעים שפלים כשהם נמצאים במעמד הצדיקים במקום ועד החכמים.

"לם לרעהו יטא רש וְאֶהְיֶי עֲשִׂיר רַבִּים" (י"ב)
מדובר על שניים שהיו אוהבים, כשאחד מהם נהיה רש, חברו שכל הזמן היה ידידו, עתה נהיה שונא שלו. דבר נורא! לא זו בלבד, אלא לעשיר לא אכפת לבזות את הרש או להזיק לו, הוא לא מפחד, כיון שהוא יודע שהבריות לא יעזרו לרש, כי אוהבי העשיר רבים.

האם באמת אוהבי עשיר אוהבים אותו. הם **אוהבים את הכסף שלו**. הם מצפים שהוא ייתן את הכסף שלו, אבל לפעמים תקוותם לא מתמלאת. **בילדותי קראתי** על אחד שהוא החניף לעשירים הגדולים, כדי לקבל תועלת, ואכן זה עזר. הוא כתב שעכשיו שאותו מכבדים, קשה לו לעזור, כי הוא זוכר מה חשב בשעה שהוא החניף לעשירים. אני חשבת, שהסיפור הוא לא אמיתי. כיון שהאדם הוא טיפש, הוא **שכח** מה הוא חשב באותו זמן, הוא זוכר שחשב שבאמת מכבדים אותו. קראתי על מנהיג ש"ס 'דרעי' שהוא אמר שבשעה שהוא היה בגדולה, הוא חשב שהשואל מכבדים אותו, עתה לאחר שירד מגדולתו, הוא רואה שהם **רק רצו לנצל אותו**.

פתאום. פתי הוא חסר חכמה. אחד התלמידים מעיר, וכי הוא אשם בזה שהוא אינו חכם, **הרי הוא נולד כך**. המשגיח עונה על כך: הרי יש לו אפשרות ללמוד תורה, שכתוב עליה 'תורת ה' מחכימת פתי'. גם מה שכתוב בגמרא בנדה שארבעים יום קודם יצירת הולד, מכריזים עליו אם הוא יהיה טיפש או חכם, זה רק מצד הכישירונו שלו, אבל יש לו ברירה לאחוז ולהשתדל להחכים.

אך החכמים 'יכתירו דעת'. יש שני פירושים ברבינו יונה. הראשון, שזה פועל עומד, כלומר שהחכמים על ידי הדעת, הם **עצמם** יעלו בגדולה ויעטרו בדעת. והשני, פועל יוצא. שעל ידי שהם ערומים, הם יגרמו שבני אדם יפארו את הדעת. ז"ל רבינו יונה: 'הם ישימו

ערלה: "שלוש יהיה לכם ערלים לא יאכל. ובשנה הרביעית יהיה כל פרי קודש. ובשנה החמישית תאכלו את פרי להוסיף לכם תבואתו אני ה' אלוהיכם" התורה כותבת **שמשלם לשמור את האיסור**, כדי לזכות בברכה בסוף.

"נחלו פתאים אַלְת וְעֲרוּמִים יִכְתְּרוּ דַעַת" (י"ט)

האיולת היא קבועה אצל הפתיים, כמו נחלה שהיא מוכרחת לעבור. בפסוקים הקודמים למדנו, שהפתי הוא מאמין לכל דבר, ואינו מעמיק לחשוב על העצות שהוא שומע מחבריו. אך מה זה פתי. זכורני, שכתוב ברמב"ן באיזה מקום, **שפתי הוא מגזרת**

"קצר אפים יעשה אַלְת ואיש מזמות יטא" (י"ח)

שלמה המלך ע"ה רוצה לעשות טובה לכל האנשים, הוא רוצה לעשות טובה לכעסן, לכן הוא מודיע לו - **תדע לך כעסן**, שאם לא תתקן את מידת הכעס, הסוף יהיה שזה ייצא לפועל. **ותדע לך** שאם יש לך מחשבות רעות, הרי אתה לא רוצה שישנאו אותך, אבל זהו יהיה סופך שישנאו אותך, אנשים יכירו את זה מבין דבריו, או על ידי תנועותיו והכרת פניו. מי שיש לו מחשבות רעות, הוא חושב איך לעשות רע לחברו, שמח לאיד, בוחר ברע ומואס בטוב. התורה דיברה כנגד יצר הרע, שכדאי לאדם לתקנות את עצמו, כי הוא עצמו גם ירוויח מכך. כתוב לגבי מצות

להארות והערות
הרב ישראל ארלונג:
ia0527658778@gmail.com

אליבא דהלכתא

נידוני הלכה אקטואלים
לעורר לב המעיינים

בענין אחיות הציציות בקריאת שמע

האם יש מקור לנשק הציציות בקריאת שמע?

ויחזיק הציציות עד שאומר ונאמנים ונחמדים לעד וינשק הציציות ויתנם ע"ג עיניו וינחם מידי'.
ובטעם המנהג של הגר"א שלא היה מנשק הציציות, נכתוב א"ה בגיליון הבא.

הערת המערכת

חשוב להדגיש כי המנהג הוא 'לנשק' ולא לגעת עם השפתיים גרידא, ונישוק הוא פעולה רגשית, וכמו שלא עולה על הדעת שאדם יגע עם שפתיו בילדיו בצורה יבישה בלי רגש, כך לא יעלה על הדעת לגבי כל נישוק חפצא דמצוה.

לכן, חייב אדם לשים לבו שכל נישוק ייעשה עם רגש אהבה, וא"ז תוספת מעלה בעלמא, אלא בלי זה אין שום ערך לפעולה זו ואדרבה יש בזה צד זלזול. ואם קשה לו, עדיף שינשק רק מידי פעם, כדי שההרגל לא ישלוט בו לעשות הפעולה כמצות אנשים מלומדה, שכאמור בנידון זה גרע משאר מצות מעשיות שגם בלי כוונה יש כאן מעשה מצוה, משא"כ בנישוק שבלי רגש אהבה אין כאן כלום.

אותו, עכ"ל. הרי שמצאנו להדיא מקור למנהג העולם שמנשקים הציציות בק"ש. וכן כתב האריז"ל בשער הכוונות [דף כ"ז ע"ב] 'ובשעה שאומר וראיתם אותו ינשק הציציות ויתנם ע"ג עיניו'.

אולם לכאורה כל דברי הרמ"א והאריז"ל הם רק לגבי נישוק באמירת המילים 'וראיתם אותו', אך עדין צ"ע מה המקור לנשק בשאר מקומות.

ולמעשה המקור לנישוק בזמן אמירת המילים 'ציצית' 'ציצית' 'ציצית', הוא מהקיצור שו"ע [סימן י"ז אות ז'] שכתב 'ונוהגין בכל פעם שאומר תיבת ציצית נושקין'. וכ"כ הכף החיים [סי' כ"ד ס"ק י"ח] והערוך השולחן [סי' כ"ד ס"ו ג'].

והנישוק באמירת התיבות 'ה' אלוהיכם אמת', בארחות רבינו [ח"א עמ' כ"ד] הביא שמרן הגר"י קניבסקי צ"ל היה נוהג לנשק אז, ומסתבר שהוא מטעם של חיוב מצוה.

והנישוק בתיבות 'נאמנים ונחמדים לעד', מקורו מהאריז"ל [מובא במ"ב ס"ק ד'] שכתב

יש נוהגים לנשק הציציות ה' פעמים בקריאת שמע. באמירת התיבות 'ציצית', 'ציצית', 'לציצית'. בסיום הק"ש לאחר התיבות 'אני ה' אלוהיכם אמת'. וכשמניחים הציציות בתיבות 'נאמנים ונחמדים לעד'.
יש לעיין מהיכן נובע דין זה.

כתב השו"ע [סימן כ"ד ס"ד] 'יש הנוהגין להסתכל בציצית כשמגיעים ל'וראיתם אותו' ולהעבירם על העינים ומנהג יפה וחיובי מצוה'. ומדבריו נראה שאין שום ענין לנשק אלא רק להסתכל בהם. וכן בסימן ס"א [ס"ה] כתב 'שכשאומר וראיתם אותו יממש בציציות שלפניו ולא הזכיר ענין הנישוק כלל'.

והנה הרמ"א [סי' כ"ד ס"ד] כתב 'שנוהגים לנשק הציצית בשעה שרואה בהם והכל הוא חיוב מצוה'. ולכאורה לא דיבר על ק"ש דוקא, אלא אם מסתכל על הציציות במשך היום, ינשקם.

אולם כד נעייין במקור הדברים בדרכי משה [סק"א] נראה שם, שכתב להדיא שזה קאי על ק"ש וז"ל - נוהגים לנשק הציצית ולשום על עיניו בשעה שאומר 'וראיתם

משנת הלקח

לקח טוב מפרשת השבוע

תפלה-עבודה שבלב, פשוטו כמשמעו

בידיך ועל נשמותינו הפקודות לך, דהיינו על כל נשימה ונשימה. 'ועל ניסיון שבכל יום עמנו ועל נפלאותיך וטובותיך שבכל עת ערב ובוקר וצהריים'. עד כאן דבריו הנפלאים של ה"תורת חיים".

דברים אלה שנאמרו על הודאה, מאירים גם את תחילת דברינו אודות התפילה בכלל. כאשר לומדים להודות, מיד מכירים גם בצורך לבקש כהוגן מכל הלב, כי הצד השווה שבין ההודאה לבין הבקשה, הוא הרגשת התלות התמידית בהש"ת, בכך נזין את הלב ונזמינו להשתתף בכל חלקי התפילה, ובהתאם לכך גם יתקבלו תפילותינו לרצון לפני אדון כל.

בימים המיוחדים העוברים עלינו מתבקש מאוד החיזוק בעבודת הלב. עלינו להשים לב למה שקורה, ולחזק את ההכרה בהיותנו תלויים אך ורק בה"ת. ואז נשכיל לתת לב ולהתפלל מכל הלב, וגם להודות בלב שלם על הניתן לנו. יהי רצון שזנכה לעשות רצונו בעבודת התפילה בלב שלם, והוא יענונו ממכון שבתו בשמים ויגאלנו בקרוב.

פסיעה ותנועה ונשימה, כמו שאמרו חכמים 'כל הנשמה תהלל י-ה' - על כל נשימה ונשימה חייב אדם להלל י-ה. וכל מי שאינו מעלה על ליבו בכל רגע שהכל מאיתו יתברך, אלא עולם כמנהגו נוהג, הרי הוא ככופר בו חס ושולם".

"ולפי שהוא מן הנמנע שיעמוד אדם מן הבוקר ועד הערב ויתן שבח והודאה על כל פסיעה ונשימה ותנועה. וכל שכן רוב בני העולם, הולכים תמיד אחרי הבלי העולם הזה באסיפת ממוון וכיוצא בזה. ואפילו הנהנה מן העוה"ז בלא ברכה והודאה, אמרו חכמים דהוי כאילו מעל וגזול לכנסת ישראל, שנאמר 'לה' הארץ' וגו'. לזאת המציאו אנשי כנסת הגולה תקנה, ויסדו לומר בכל תפילה ערב ובוקר וצהריים ברכת הודאה".

"כדי שיקלול אדם בהודאה אחת את כל הנשימות וחסדים ונפלאות, שהוא יתברך עושה עמו בכל רגע. ויוצא ידי חובת כולן בבת אחת ובהודאה אחת. ולזה יסדו לומר 'מודים אנחנו לך וכו' על חיינו המסוריים

ומפני גילו ומצבו הוזקק למערכת חמצן ביתית, שעלותה היתה אלפי שקלים. לאחר שהבריא ונותק מהחמצן פרץ הישיש בבכי ללא הפוגות. לסובבים אותו הסביר את פשר בכיו, באומרו: תשעים שנה אני חי ולא עלה על דעתי שעלי להודות להקב"ה על עצם היכולת לנשום נשימה ועוד נשימה ועוד נשימה... זה היה נראה לי כדבר המובן מאליו. רק עכשיו הבנתי שאין זה כך. הבנתי שהקב"ה מנשים אותי בכל רגע מימי חיי!!

כהמשך לסיפור מרטיט ומחכים זה, הובאו שם דברי ה"תורת חיים" (ב"ק טז). וזה לשונו שם: "נראה לפרש, לפי שהוא יתברך עושה חסד עם כל אדם בכל יום ובכל עת ובכל רגע, אלא שאין בעל הנס מכיר בניסו, סבור עולם כמנהגו הוא נוהג ואינו מרגיש שכל פסיעה ופסיעה וכל תנועה ותנועה וכל נשימה ונשימה הוא ממנו יתברך שמו. כמו שנאמר 'מה' מצעדי גבר כוננו, וכתוב 'אשר בידו נפש כל חי ורוח כל בשר איש'. והיה מן הראוי שיודה האדם ויברך בכל עת ובכל רגע על כל

"ועבדתם את ה' אלוהיכם וברך את לחמך ואת מימך, והסירתי מחלה מקרבך". אומר מו"ר הגה"צ ר' אליהו לופיאן זצ"ל בספרו "לב אליהו", יש להתבונן מדוע פתח הפסוק בלשון רבים - "ועבדתם את ה' אלוהיכם", וסיים בלשון יחיד - "וברך את לחמך" וגו'?

והוא מיישב הדברים על פי דברי המשנה (אבות פ"א): "על שלושה דברים העולם עומד על התורה ועל העבודה ועל גמילות חסדים". "עבודה" - זו עבודת הקרבנות, אולם בימינו שבעונותינו הרבים חרב בית המקדש, התפילה היא במקום הקרבנות.

לאור זה יש להתבונן בענין התפילה. ראשית הכל הרי חז"ל אומרים (תענית ב:) על הנאמר בקריאת שמע: "ולעבדו בכל לבבכם" - איזוהי עבודה שבלב היא אומר זו תפילה". פירושי: כאשר בית המקדש היה קיים היתה עבודה בקרבנות, שהיה אדם מקריב על המזבח חטאת, אשם, עולה תודה ושלמים. אבל היום העבודה היא "להקריב" את הלב. אבל אם לבו בל עמו בשעת התפילה, היכן הוא הקרבן?! אין כאן אלא ביאה ריקנית, שהרי מלבד נענועי השפתיים אין כאן מאומה.

נמצא שהכל תלוי בכוונת הלב ובהרגשת העומד בתפילה. יש אדם שליבו הינו "שותף זוטר" למעשה התפילה שלו, ויש מי שנותן את כל ליבו או על כל פנים מתפלל מתוך תשומת לב. כל אחד נענה ומקבל, לפי מידת התקרבותו אל אלוהיו בעבודת התפילה שלו. והרי ההתקרבות, הינה צד שווה שבין עבודת התפילה לבין עבודת הקרבנות. שכן לימדנו כבר הרמב"ן שקרבן פירושו התקרבות, שעל ידו אדם מתקרב אל בוראו. ונוסיף אם כן ונאמר שהוא הדין התפילה (ומה עלובה לפי זה, תפילתו של המתפלל וליבו בל עימו).

זה מה שאומר כאן הכתוב "ועבדתם את ה' אלוהיכם" בלשון רבים, ויען כי רבים הם המתפללים והעובדים את עבודת ה', אבל הקב"ה בודק כל תפילה ותפילה, באיזו מידה היא נבעה ממעיני האמונה שבמעמקי הלב, האם המתפלל הקדיש את תשומת ליבו למה שביטא בשפתיו. עד היכן הגיע המתפלל במידת אמונתו בדברים שהוא מוציא מפיו. ולפי זה הוסיף "את לחמך ואת מימך" - של כל אחד יחיד (עיי"ש שהארץ עוד דברים).

תשומת הלב (במלוא משמעות המלה "לב") הנדרשת כאן מהמתפלל בעת העולותו את בקשותיו לפני אבינו שבשמים, יש לה המשך ישיר גם במה שנוגע להודאות שאנו מודים להקב"ה. אם אמרנו לעיל שאיכות התפילה נקבעת לפי שיתוף הלב בבקשות שאנו מבקשים, הדבר נכון ומחוייב גם בחלק ההודאה של התפילה. שכן ככל שנודה מתוך מודעות לטובות המושפעות עלינו משמים, תהיה ההודאה שלימה יותר ובוודאי שבכך נמלא את חובת ההודאה כנדרש מאתנו.

בגליון "מעולמם של עמלי תורה", הובא לאחורונה סיפור מרגש בשם הגר"ש גלאי שליט"א על יהודי בן תשעים שנדבק בנגיף,

להארות והערות
הרב מנחם קלמן:
k0548541508@gmail.com

משנת הש"ר

לקחי הפרשה במשנת
הרש"ר הורש

המשפט העברי

להפקיר את אשתו וילדיה של עבדו, אלא זנם ומכלכלם כפי שהיה חייב העבד טרם נלקח מהם, ולא זו בלבד, יכול העבד גם בשנות עבודתו לשאת אשה ויתחייב האדון במזונה.

יתרה מזו, חירות האדם הינה כל כך בסיסית שאם לא השתעבד כל גופו לגניבה זו, כלומר ששוויו עולה על שווי הגניבה, אינו נמכר אף במכירה נוחה זו שכן יש בו חלק בן חורין שלא שיעבד את עצמו למרות האחר.

ה: דוגמא זו היא אמנם קיצונית, אך חשובה להבנת המשפט בישראל, כשם שהצטווה האדם בינו למקום, על מנת להשלים ולתקן את עצמו, כך גם המשפט החברתי בין אדם לחברו אינו כדי לדאוג לחברה מתוקנת שיוכלו לחיות בה בנחת גם שאר בני אדם, על אף שגם זה נעשה בכך, אלא דאגת התורה להשלמת נפש כל איש ישראל היא המנחה אף את משפטי החברה הנראים כצדק ותיקון עולמי, ויקבל בזה כל אחד את תיקונו השלם, לא רק ביחס שלו כלפי הסובבים.

זה. ואם אין לו ממון השתעבד אף גופו ונמכר בגניבתו, אך את כפילו שהוא העונש על גניבתו ולא התיקון האישי אין הוא מחויב להשלים כשאינו לו ואין נמכר על כך.

תיקון נוסף שיש לגנב זה במכירתו, הוא האפשרות של האדון להשיאו שפחה כנענית שהיא אסורה לישראל ואין קידושין תופסים בה, היא אינה מיוחדת לו אלא לתקופה וילדיה אינם שלו אלא של האדון, בנישואים אלו הוא נוכח לראות את תוצאת חטאו אשר השתמש בממון לצורך קיום פיזי בלבד וללא ערך מוסרי.

ד: אך גם במכירה זו לא נשכח ערכו האנושי של הגנב וזכותו הבסיסית לחירות, לא הוטל עליו לתקן את עוולתו במסגרת כובלת של בית סוהר, אלא בחיק משפחה יהודית המצווה בכמה מגבלות לשמור על זכויותיו וכבודו. לא יוכל האדון להשתמש בעבדו לאומנות אחרת ממה שהורגל בה או לעבוד בו עבודת עבד. חובה על האדון שלא

א: מצופה היה, שכשהתורה פותחת את ההלכות שהתקבלו בסני ומבארת את דיני המשפט הצדק והאנושיות, תתחיל מהלכות עדינות יותר השייכות לכל אדם, ולא מגנג במזיד ומכירתו לעבד, שהוא הלכה פחות שכיחה ושייכת לדרגים הנמוכים בחברה.

ב: במשפטי האומות, הרואים בכל משפט אמצעי לסדר עולמי ולא שלמות ותיקון האדם הפרטי, הרואה בגנב נזק סביבתי ומתעלמת ממעלתו כאדם, הוא מקבל עונש מאסר או מלקות המבטאים את גודל העוולה ומרתיעים גנבים פוטנציאליים. אך במשפט העברי דברי אלוהים חיים, הרואה את הפשע כחסרון לפושע ולא רק כנזק לחברה, הרואה גם בפושע חלק אלוהי ממעל אשר אין לשלול ממנו את חירותו, הרואה צורך בתיקון הפשע ולא בעונש פושע, אין מקום לדברים כגון אלו.

ג: תיקונו של זה: גנב שהראה בעצמו את הזלזול בבעלות האחר על ממונו, שיעבד את ממונו להשלמת חסרון

קהילות קודש
מתורת יושבי בתי המדרש

פני יהושע • הרב אברהם חיים כרמל

- כמה דברי חיזוק לעילוי נשמתו של מו"ח הרב יהושע חנוך גבל זצ"ל שעזב אותנו לאנחות ולזכרו תאות נפש -

דמלכא, ואור השבת היה חופף עליו בכל דרכיו, וזכה לזה, אחרי שבימות החול בנה לעצמו חדר יחוד עם ה' א"כ שב"ק שכולה יחוד בין ישראל להשם יתברך כלשון הזמר לכה דודי לקראת כלה, ממילא התייחד מו"ח ביתר שאת עם השם יתברך.

ובשבת פרשת יתרו שבת קבלת התורה לפנות בוקר זמן קבלת התורה ולכו"ע בשבת ניתנה תורה זכתה נשמתו הגדולה לשוב לצור מחצבתה להתייחד ממש עם בוראה.

ת.נ.צ.ב.ה.

כמו עיתון בחדר יחוד.

ממש כך נראה עולמו הפנימי של מו"ח זצ"ל, שכל ימיו עמל לבנות חדר יחוד עם השם יתברך, וכמו חתן בחדר יחוד אין לו בעולמו אלא כלתו, כך מו"ח לא היה לו בעולמו אלא את השם יתברך, ולא התעניין בשום דבר מעוה"ז, וכמו חלב ודשן תשבע נפשו מתורה ותפילה ועבודת ה', ואם זכרתיך על יצועי באשמורת אהגה בך

בשבת קודש היה נראה על מו"ח זצ"ל אור מיוחד, סעודות שבת היו אצלו ממש כלשון הזמר "אתקינו סעודתא

נאמרה מפיו עם מלבוש עליון במתינות מתוך הסיידור כעבדא קמיה מרא.

עוד נקודה מרכזית בחייו, שגם שמעתי מהרב פינקוס זצ"ל, שתפקיד היהודי בעוה"ז הוא לבנות כל חייו "חדר יחוד" עם השם יתברך וכמו אצל חתן וכלה בשעה שנמצאים בחדר יחוד, אם החתן יקרא שם עיתון, זה לא עבירה, אבל הוא דבר מופרך בעצם, כך כל חיו של אדם הוא חדר יחוד ארוך עם ה' עד יום מותו וצריך האדם להחדיר בלבו שכל עניני העוה"ז שאינם קשורים לעבודת ה', הם

הנה מיד כשפותח היהודי את עיניו, אומר מודה אני לפניך מלך חי וקים וכו', ושמעתי כמה פעמים מפיו של הגה"צ רבי שמשון פינקוס זצ"ל שההדגשה שנאמר מלך חי, הוא משום שיהודי צריך להרגיש בתוך ליבו את השם יתברך כבשר חי, והרי אם היה מגיע אדם גדול להתארח בביתו, היה מתנהג באופן נעלה יותר, כך צריך להרגיש על ה"ש שמלוא כל הארץ כבודו, באופן חי, וממילא יתנהג תמיד כעומד לפני מלך, ודבר זה ראינו במיוחד על מו"ח זצ"ל, שהרגיש תמיד שעומד לפני מלך חי וקים, וכל ברכה

שהמביא דיני ישראל לפני גויים מחלל את ה' ומייקר את שם האלילים ומשביחם וכן עובר על מה שכתוב בשולחן ערוך חו"מ סי' כ"ו ס"א הרי זה רשע וכאילו חירף וגידף והרים יד בתורת משה רבינו. ובספר אמונת אברהם כתב בטעם הרוצה שיחכים יעסוק בדיני ממונות כי התנאי הראשוני להחכים הוא להיזהר ממאכלות אסורות כי עליהם נאמר ונטמאתם בם על תקרי ונטמאתם אלא ונטמטם והניזון ממאכל שנקנה מכסף שלא הושג על פי התורה הרי הוא בכלל מאכלות אסורות וזוהי הסיבה שהיו בני טובים אשר סרו מהדרך הטוב והישר. וה' יאיר עינינו בתורתו ומלאה הארץ דעה את ה' כמים לים מכסים.

לשלחו ולזה אמר אשר תשים לפניהם - לפני כולם ע"כ. ובספר שם משמואל על פרשת וישב כתב שאותן י"ד שנה שישב יעקב אבינו בבית שם ועבר לפני יציאתו ללבן הוא מפני שעד עכשיו היה יושב אוהלים בעניני "עשה טוב" דהיינו קיום ודקדוק המצוות אבל עכשיו הוכרח גם "לסור מרע" להזהר בדיני ממונות בכל מה שיעסוק וז"ל וכן היה שנתעלה ביותר אחר שובו מבית לבן וכתוב ויבוא יעקב שלם היינו בתכלית השלימות.

וכאן המקום להזכיר ולהזהיר על התופעה הרעה והחמורה של תביעה בערכאות של גויים או של דומיהם וחושב בדמיונו שע"י זה ירוויח מומן מחברו ואינו אלא גזל גמור, ועובר על מה שכתב רש"י בפרשה

צריך לדעת פשטן של דברים ואולי כי להיות שיש חלקים בתורה שהם חובת גברא לדעת את אשר יעבודו וזולת זה אינם בני ברית התורה המשל בזה אם לא ידע שאסור לאכול טריפה הרי הוא אוכלה וכן הדם והחלב ובמצוות עשה פסח מצה ומרור וכו' ויש בחינה אחרת כמו שתאמר דיני טוען ונטען וכו' האמת כי חובת ידיעת התורה לכל איש ישראל ונתחכם ה' לומר כאן אשר תשים לפניהם לומר כי דינים אלו התחייבו בשמיעתם כל איש ישראל שזולת זה אין הקונה מכיר בשעת הקניין לדעת את אשר יקנה וגם אין הנקנה יודע כי ה' שחררו אחר שש שנים לתבוע התבוע וגם השופטים לא ידעו כל קונה עבד להודיעו כי חייב

>>> המשך משנת חכמים מעמ' ג'

האדם שכנגדי ממני ולא עוד אלא התפאר עלי כי נצחתי לכן קשה עלי הדבר ואצעק, ועל כן לדיני ממונות שבן אדם לחברו קרי להו מקצוע שהוא בהיפוך אותיות עוקצים וצועקים.

והנה רבים אף מבני התורה סבורים שמקצוע זה של התורה שייך לדיינים ולבתי הדין ולכל מי שמתעסק בעניינים אלו, אבל האמת היא שמקצוע זה שייך לכל אחד ואחד וכל אחד דיין הוא לעצמו באין ספור מקרים בחייו ואם לא ידע ולא יחכים, לא ידע הדין, הנגיעה תטה לו את הדין והשוחד יעוור את עיניו ולא יראה מאומה וז"ל האוהחה"ק בפרשתנו "אשר תשים לפניהם" טעם אומרו בלשון זה

כָּל יִשְׂרָאֵל יֵשׁ לָהֶם חֵלֶק

מצטרפים לשותפות בכתיבת ספר התורה לע"נ רבינו הגדול מרן המשגיח זצוק"ל

ספר
1166 x 36
42.000

ידיעה
250 x 22
5.500

פרשה
300 x 15
4.500

עמוד
135 x 10
1.350

חצי עמוד
700

שורה
360

לרכישת שותפות: 077-449-3-559

וזכנו לקבל שבתות מתוך רוב שמחה

מוקד שבת ברכסים לשירותכם - מרפאת סביון רח' סביון 40

שעות פעילות: ליל שבת: 18:00-20:00 | יום שבת: 8:00-12:00 | טל. 04-664-1025

